

Teater Avvik:

MEG OG MAMMA

- en flaskepanthers bekjennelser

FORSLAG TIL PEDAGOGISK TILNÆRMING

MEG OG MAMMA

Skuespiller og manuskonsulent: *Tobias Vik*

Regi og tekst: *Lars Vik*

Tekniker: *Lars Løberg*

Design: *Anna Andrea Aniksdal*

Kostymekonsulent: *Guro Dale*

Foto fra prøver: *Hans Petter Eliassen*

"Meg og mamma" er støttet av KoRus-Sør, Borgestadklinikken og utviklet i samarbeid med Rikke Raknes og Hilde Løberg. Porsgrunn kommune og Fond for utøvende kunstnere har gitt økonomiske bidrag. Takk til Grenland Friteater.

FORESTILLINGEN KAN BESTILLES:

Lars Vik, post@larsvik.no, 918 64 720

Tobias Vik, tobiasvik@hotmail.com, 993 92 143

www.teateravik.no

Pedagogisk tilnærming: **Hilde Fiskum**

Spilleliste:

Can't you hear me rocking
Beast of burden
Honkey tonk women
Brown sugar
Satisfaction
I got the blues
Wild horses
Love in vain
Flip the switch
You cant always get what you want
She' s so cold
Don't stop
The last time
Miss you
The biggest mistake
Time is on my side
Start me up
Sympathy for the devil
Sweet black angel

The Rolling Stones

-Forslag til pedagogisk tilnærming

Her kommer noen forslag til hvordan klassen kan jobbe videre med tematikken i forestillingen.

-Samtaletema:

«Jeg blei ... jeg blei kvalm og skikkelig skamfull. Og sykt lei meg. Og forbanna og. Dagen etter var jeg på nippet til å fortelle hele den miserable storyen til Markus. Hadde faktisk manna meg opp hele natta. Men ... så turte jeg ikke. Var redd for at han han ville klikke og nekte å ha noe mer med meg å gjøre. Så jeg sa ikke noe til han. Og heller ikke til noen andre heller. Rikard holdt inne, holdt kjeft. Og klumpen i magen vokste.»

↳ Hvorfor er det så vanskelig å snakke om det vanskelige?

- Er alkoholikere annenrangs mennesker?
- Er det riktig at barn blir den ansvarlige i familien når de voksne ikke greier å ta ansvar?
- Hva kan du gjøre hvis du mistenker at foreldre til en kompis er misbrukere?

«Det er mulig å snakke sammen selv om de mest kødne ting. Det er litt som å ta høl på en verkebyll: det er dritskummelt og det er vondt og du har ikke lyst, ikke sant. Men etterpå blir det bedre. Mørket er verst før du går inn i det.»

↳ Hjelper det å snakke eller er snakking oppskrytt?

«Dere må ikke høre på alt det Rikard sier, den gutten har VELDIG god fantasi. Gjengen i parken er alkoholikere. Og de i AA. Russiske politikere og avdanka rockestjerner. JEG er ikke alkoholiker, og jeg er i hvert fall ikke anonym.»

↳ Kan vi se på folk at de er alkoholikere?

«Ja, hallo, ja det er Rikard her, Rikard Hvabakken. HM? Ja, jeg er sønnen til Gro. Jeg skulle bare si ... at mamma .. ikke er frisk i dag. Nei. Sjuk ja. Så hu kommer ikke. Sikkert bare influensa eller noe. Ja? Greit. Jeg skal si det. Ha det ja.

Men jeg visste jo at hu ikke var sjuk. Ikke sånn på ordentlig. Jeg ville skrike det inn i telefonen: hu er ikke sjuk! Hu er fyllesjuk, din dust! Skjønner du ingenting!? Å være fyllesjuk er ingen sjukdom. Hvorfor forlanger du ikke at hu skal pelle seg på jobb? Hører du ikke at jeg juger? Si hu skal komme! Si hu skal! Skal!

Jeg sa det ikke, jeg er snill gutt. En dumsnill gutt som hater pappvin, jug og dans.»

↳ Hvor går grensen mellom snill og dumsnill?

-Hjørneøvelser:

Bruk klasserommets fire hjørner i A, B, C og D, og les opp situasjonen med påfølgende valgmuligheter.

La elevene velge hjørne utfra hva de mener er riktig, og la elevene i samme hjørne diskutere seg i mellom hvorfor de mener det de mener. Etterpå diskuterer dere de ulike løsningene i plenum. Vil noen elever skifte mening eller greie å ta et standpunkt etter fellesrunden?

- **Hvorfor er det så viktig for Rikard å holde fasaden?**

- A Han skammer seg over mora si
- B Han vil beskytte familien sin
- C Han tror ikke det vil gjøre noen forskjell om noen andre vet det
- D Annet alternativ

- **Om du var Markus, Rikards kompis, hva hadde du ønsket at Rikard skulle gjøre?**

- A At han fortalte det til meg
- B At han ba meg om hjelp
- C At han forsøkte å tenke mer på seg selv og mindre på sin mamma
- D Annet alternativ

- **Hva vil du gjøre hvis du tror kompisen din sin mor/far er alkoholiker?**

- A Jeg ville konfrontere han og spørre om det stemte
- B Jeg ville ikke gjøre noe, bare fortsette å være en god venn
- C Jeg ville fortelle mine mistanker til en voksen jeg stolte på
- D Annet alternativ

- **Hvem hadde du ønsket å snakke med hvis du hadde en mor/far som var alkoholiker?**

- A En kompis
- B En voksen på skolen
- C En slektning eller annen voksen jeg stolte på
- D Annet alternativ

-Skriveoppgaver:

«Når løgnen punger så er det bare Sannheten igjen, den står der grell og jævlig og stirrer deg i hvitøyet. Og du skjønner det du lenge har visst, men du ikke har villet innrømme. Men jeg skal si det nå, si det som det er. Det jeg sa til meg sjøl den kalde novemberdagen utafor polet: Og jeg sier det med den gamle klumpen på slep: Mamma er alkis. Mammaen min som jeg elsker ... er alkis. Jeg syntes det hjalp å si det høyt, flere ganger. Mammaen min er alkis. Mammaen min er alkis. Mammaen min...»

↳ **Mamma er alkis**

«Det er Markus sin skyld. En dag begynte han å pushe meg. Først stritta jeg imot, men han ga seg liksom ikke – og så ga jeg blanke faen og fortalte hele driten, alt bare rant ut av meg. Men han klikka ikke, han blei ikke sur engang! –At mora di drekker er vel ikke akkurat noen statshemmelighet, sa han. –Lurte på om du aldri sku ta det opp. Rikard, du må snakke med a, sa han. –Dæver ikke av det.»

↳ **Endelig turde jeg å fortelle det vanskelige**

«Det blei sjeldnere og sjeldnere at mamma stod opp med meg på hverdager. Måtte ordne meg sjøl. Dusje. Smøre matpakke. Spise frokost. Få på reint tøy. Jeg skukke bli en slik taper uten genser og matpakke. Det gjelder å holde stilen, være snill gutt og late som ingenting. Alt det der var greit, det gjorde ikke meg noe. Men det som IKKE var greit var når hun hadde tømt pappvinen på kvelden og ringte til jobben på Plantasjen og jugde og sa hun var sjuk. Noen ganger ville hun til og med at jeg skulle gjøre det.»

↳ **Barns lojalitet til sine foreldre**

«6.klasse. En dag sku Markus, bestevennen min, være med meg hjem. Men der lå mamma på sofaen og sov. Tomflasker på bordet og greier. Midt i uka liksom, midt på dagen?! Trur ikke Markus så flaskene, jeg fikk ryddet de unna mens han var på dass, og så lirte jeg av meg noe piss om at mamma hadde omgangssyken. Shit ass! Da jugde jeg for bestekameraten min og.»

↳ **«Da jeg åpnet døra skjønte jeg det var feil dag å ta med noen hjem...»**

- **Fem dager i Rikards liv. Skriv Rikards dagbok.**
- ***Lag et fiktivt portrettintervju med Rikard; hvem er han, hva tenker han på, hva liker han å gjøre, hans fremtidsplaner mm. Husk fengende overskrift og ingress.***
- **Lettet**
- **Hvem kan jeg snakke med?**
- **Da fasaden gikk i 1000 knas**
- **Ingen ting å være flau over**
- **Heldigvis så Unni meg**
- **Mamma er barnet i familien når hun drikker**
- **Ubetinget kjærlighet**
- **«Atter en hvit løgn»**
- **«Klumpen i magen vokste og vokste, og til slutt sprakk den»**
- **Hvem sin skyld er det at noen blir alkoholikere?**
- **«En løgn kan greie seg lenge, men en dag er det slutt»**
- **«Det hadde vært lettere å hate, men det er jo mamma da...»**
- **«Rikard har veldig god fantasi». Hvorfor vil ikke mora innse sine problemer?**
- **«At mora di drikker, er vel ikke en statshemmelighet..»**
- **Hadde jeg bare hatt en voksen å snakke med**

NÅR DU TRENGER Å SNAKKE MED NOEN:

Alarmtelefonen for barn og unge - gratis nødtelefon for deg som er redd og har det vanskelig hjemme: <http://www.116111.no/> / 116 111

BARsnakk - et praterom for deg som har en mor eller far, eller andre du bryr deg om, med rusproblemer: <http://www.barsnakk.no/>

Kors på halsen – et sted alle under 18 år kan ringe, maile eller chatte og ta opp det som er viktig for deg: www.korspahalsen.no / 800 33321

Rustelefonen - en landsdekkende opplysningstjeneste om rus og hjelpetiltak. Både rusbrukere selv, pårørende og profesjonelle kan ta kontakt. www.rustelefonen.no / 08588

Barn og unge – et nettsted for barn og unge av rusmisbrukere <http://www.barnogunge.no/>

Klara Klok – Spørreside for barn og ung i aldersgruppen 10 - 25 år <http://www.klara-klok.no/>

For voksne som er bekymret for et barn:

<http://bekymring.no/> / 810 03 940

<http://barnevernvakten.no/>

<http://tidligintervensjon.no/>

www.jegser.no

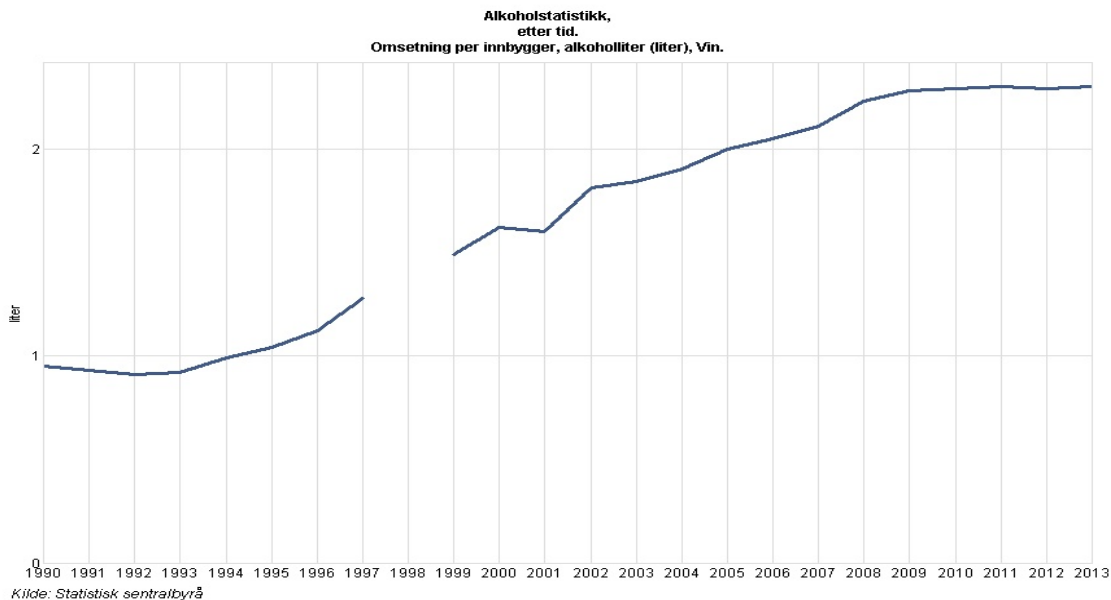
Barn som vokser opp i rusfamilier:

Folkehelseinstituttet har anslått at om lag 90 000 barn og unge vokser opp med minst én forelder som misbruker alkohol. Dette utgjør 8 % av alle barn under 19 år. De anslår at 70 000 (7 %) barn og unge har foreldre med et så alvorlig alkoholmisbruk at det mest sannsynlig går utover daglig fungering, mens 30 000 (3 %) vokser opp med foreldre der alkoholmisbruket defineres som svært alvorlig.

SIRUS har beregnet at om lag 150 000 barn og unge (14 % av alle barn og unge under 18 år) vokser opp med eller bor sammen med det en kaller høykonsumenter eller hyppig berusede foreldre.

Diverse forbrukstall alkohol

Alkoholomsetningen her til lands var relativt stabil frem til 1990, for så å stige kraftig frem til 2008. Økningen kan i stor grad tilskrives salget av vin. Omsetningen av vin har økt fra 0,95 alkoholliter pr. innbygger i 1990, til 2,3 alkoholliter pr. innbygger i 2013. En mer liberal alkoholpolitikk, et mer kontinentalt drikkemønster, det at flere kvinner drikker alkohol, samt salg av pappvin er noen av forklaringene på denne tendensen. I perioden mellom 2000–2012 steg salget av pappvin fra 13,5 millioner liter til 35,5 millioner liter i Norge, viser tall fra Vinmonopolet. Figuren under viser økningen i vinomsetning per innbygger over 15 år, fra 1990 frem til 2013.

Utvikling over tid:

Alkoholkonsumet i Norge øker og er i dag 40 prosent høyere enn for 20 år siden.

Selv om menn fremdeles drikker mer enn kvinner, med unntak av vin, er det flere kvinner som drikker i dag enn for få år siden (Sirus, 2013). I løpet av perioden 1997 – 2008 økte andelen eldre over 70 år med problematisk alkoholkonsum fra under 0,5 prosent til 4,5 prosent (Støver, 2012). Alkoholbruken blant unge har derimot gått ned (Øia, 2012). Det viser tall fra undersøkelsen «Ung i Oslo 2012», sammenliknet med tilsvarende undersøkelser i 1999 og 2006.

Kvinner og menns alkoholforbruk:

På 1980-tallet drakk kvinner bare en fjerdedel så mye som menn. I dag drikker damer halvparten så mye som menn.

Menn drikker også mye mer enn før. Bare mellom 1999 og 2004 økte alkoholforbruket med 1,6 liter ren alkohol i året for kvinner, mens menn drakk 2 liter mer per år.

Mørketall:

Statistikken sier ikke noe om alkohol som smugles, kjøpes i utlandet eller som produseres hjemme.

Debutalder for alkohol:

Debutalder for alkohol har holdt seg relativt stabil, og er 14,5 år for øl og 15 år for vin og brennevin. Omlag 10 % av norske 15 åringer drikker alkohol en gang i uka (SIRUS).

Selv om det har skjedd en økning i de voksnes bruk av alkohol, har unges bruk av alkohol flatet ut og vist en tydelig nedgang fra årtusenskiftet. Tall fra NOVA (Ungdata nasjonale resultater 2013) viser at de unges bruk av alkohol henger tett sammen med alder. Det er særlig i den siste tenåringsfasen mange eksperimenterer med alkohol.

Tall på det å ha noen å snakke med:

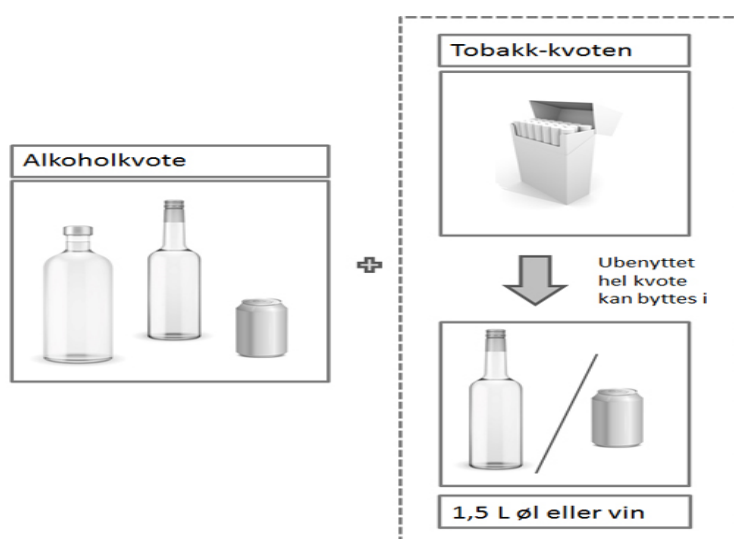
Tall fra NOVA (Ungdata nasjonale resultater 2013) viser at ungdom fra 8. – 10. trinn, samt 1 trinn i videregående skole svarer følgende på spørsmålet: «Har du minst en venn du kan stole på og kan betro deg til om alt mulig?»

64 % Ja, helt sikkert, 26 % Ja, det tror jeg, 8 % Det tror jeg ikke, 1 % Har ingen jeg ville kaller venner nå for tiden. Dette betyr at omtrent 9/10 har minst én nær venn, mens nær 1/10 mangler fortrolige venner.

Annet som kan være relevant:

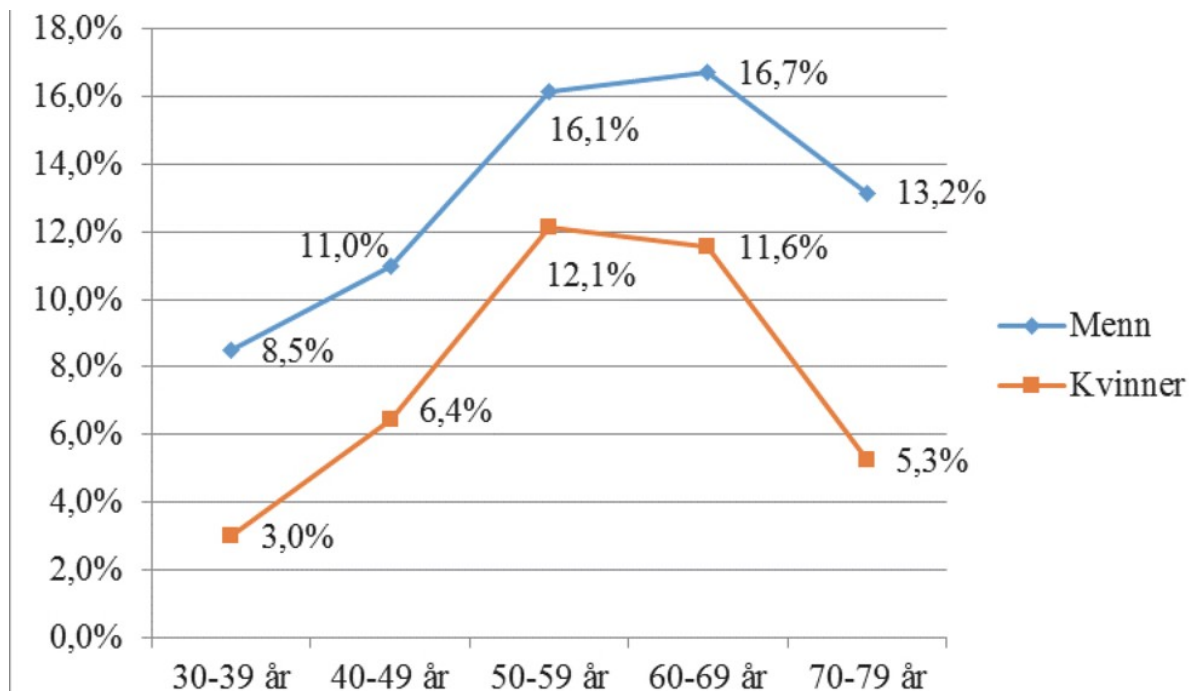
Endring av taxfree kvote

Fra 1. juli 2014 innførte den nye regjeringen endringer i taxfreekvoten slik at den avgiftsfrie kvoten for tobakksvarer kan byttes med 1,5 liter avgiftsfri vin eller øl. Endringen ble begrunnet, av finansminister Siv Jensen, med å gi de reisende større valgfrihet. Endringen gjelder både taxfree-butikker på ferjer og flyplasser, og ved privat innførsel fra andre land.

Aldersgruppa som drikker mest

Det er aldersgruppa mellom 50–70 år som drikker mest alkohol. Tendensen er den samme for begge kjønn. Av dem som forskerne har fulgt i fem år, så sier alle at de drikker mer nå enn tidligere. Eldre menn drikker fortsatt mer enn kvinner, men kvinnene er på vei til å ta dem igjen (NOVA). Figuren under viser prosentandel av menn og kvinner som drikker minst en halv flaske vin 2-3 ganger i uka, eller oftere.

Figur: Prosentandel menn og kvinner som drikker minst en halv flaske vin 2–3 ganger i uka eller oftere. Kilde: Nova.
FOTO: NOVA

Mindre alkohol i noen innvandreregrupper:

Alkoholbruken blant unge med innvandrerbakgrunn er lavere enn hos øvrige elever i første klasse i videregående skole; 37 % mot 12 %. Det viser undersøkelsen Ung i Oslo i 2012. Også alkoholbruken blant innvandrerforeldre er betydelig lavere enn blant etnisk norske foreldre (Øia, 2012).

Sosioøkonomiske forskjeller i alkoholbruk:

Alkoholbruk og hyppighet av alkoholinntak øker med økende utdanning og inntekt, mens færre i denne gruppen blir alkoholavhengige sammenlignet med personer med lav inntekt og utdanning (Clench-Aas-, 2009). Personer som ikke lever i parforhold, har også høyere alkoholforbruk sammenlignet med personer med fast partner (Clench-Aas, 2009).